

Nr 419

Av herr **Ahlmark**, om utvecklingsbistånd till Sudan, m. m.

(Lika lydande med motion nr 438 i Första kammaren)

Den fortsatta svenska u-landshjälpen till Sudan är föremål för bedömningar inom både SIDA och regeringen. I SIDA:s petita för 1969/70 skriver man (s. 29):

Kreditgivning till Sudan beslöts av statsmakterna (prop. 1965: 1, 7:e ht, godtagen utan erinran av riksdagen) sedan en inom Kungl. Maj:ts kansli företagen utredning visat, att landet var att anse som lämpligt för svenskt kreditbistånd enligt en rad kriterier som då uppställdes. Erfarenheterna av det svenska kreditbiståndet är goda, och styrelsen förordar att verksamheten fortsätter: den har hittills varit av stor betydelse för vattenförsörjningen på landsbygden i ett av jordens torraste och fattigaste områden, och behovet av ytterligare bistånd är stort. Styrelsen bevakar möjligheterna att såvitt möjligt medverka till att bistånd kommer de områden och folkgrupper till godo, som drabbas av de konflikter vilka sedan generationer härjat områdena i nuvarande södra Sudan.

I statsverkspropositionen (bilaga 5, s. 17) beskrivs u-hjälpen till Sudan på följande sätt:

Vad angår Sudan har hittills endast förekommit bistånd i form av utvecklingskrediter till landets vattenförsörjningsprogram. Fortsatt kreditgivning torde få bli beroende av de resultat som pågående konsultstudier ger och av andra överväganden rörande ändamålsenligheten av fortsatt svenskt bistånd.

På annan plats i samma proposition (s. 6) föreslår man att ambassaden i Sudan dras in:

Ambassaden och motsvarande tjänst i Khartoum (Sudan), där behovet av en fast representation inte visat sig vara lika stort, bör samtidigt dras in. Då ambassaden i Khartoum f. n. är underställd sändebudet i Kairo bör bevakningen av de svenska intressena i Sudan därvid övertas av ambassaden i Kairo.

De svenska insatserna i Sudan har hittills inskränkt sig till en kredit på 35 miljoner kronor för finansiering av Sudans vattenförsörjningsprogram för åren 1965/66—1967/68. Inom ramen för projektet utförs dammbyggen, brunnsborrning och installation av tankar, pumpar och annan utrustning i de centrala provinserna Darfur, Kodofan, Kassala och Blå Nilen. Ansvarig myndighet för projektet är Rural Water and Development Corporation (RWDC), ett fristående statligt bolag.

Detta projekt var omstritt i riksdagen när det inleddes. I en minoritets-

anmärkning i konstitutionsutskottet våren 1966 anfördes (KU nr 33/1966, s. 26):

Under vårsessionen anmäldes för riksdagen, att fyra utvecklingskrediter var under förberedande, däribland en till Sudan. Frågan gäller nu om det inrikespolitiska läget i detta land under tiden därefter borde ha medfört att ifrågavarande ärende inte fullföljts genom undertecknande av ett kreditavtal på sätt som skett.

Under våren 1965 kunde de sedan gammalt rådande meningsmotsättningarna mellan befolkningen i de tre södra provinserna och landet i övrigt möjligen anses vara på väg att utjämnas. Förhandlingar om Sydsudans konstitutionella och administrativa ställning hade inletts. Efter våren 1965 tog emellertid den inrikespolitiska utvecklingen i landet en mycket allvarlig vändning. Enligt inkomna rapporter pågår omfattande strider mellan regeringsstrupper och väpnade gerillastyrkor i Sydsudan.

Utskottet anser att det med hänsyn till dessa strider — stundom betecknade som inbördeskrig — inte var lämpligt att sluta avtalet med Sudan. Förhandlingarna om en utvecklingskredit borde inte ha fullföljts förrän situationen stabiliserats och lugn inträtt i landet. Att regeringen haft kännedom om förhållandena framgår av att medel anslogs under sommaren 1965 till hjälp åt flyktingar från Sudan.

Frågan är om ett nytt läge nu har inträtt. Vissa rapporter tyder på att striderna i södra delen har påtagligt minskat. Det kan ge en möjlighet att kombinera den uppfattning som minoriteten i KU uttryckte för tre år sedan — att inte med u-hjälp stödja en regering som med grymma metoder bekämpar en etnisk minoritet i sitt eget land — med den antydning som finns i SIDA:s *petita* i år, nämligen om stöd till det område av Sudan som drabbats så hårt av kriget. Tveksamheten för ett par år sedan mot att inleda ett u-hjälpsprojekt i den dominerande delen av Sudan samtidigt som militära styrkor ur denna del bedrev förföljelser av den negroida befolkningen i söder var naturlig och rimlig. Att nu stå positiv till tanken på svensk u-hjälp till södra delen av Sudan kan grundas på samma värderingar som motståndet mot u-hjälp till mellersta delen av Sudan för några år sedan.

Statsverkspropositionens skrivning om u-hjälpen till Sudan och indragningen av ambassaden där kan tolkas så att regeringen utgår från att de svenska kontakterna med Sudan kommer att minska de kommande åren. Rimligheten i en sådan utveckling kan ifrågasättas. Sudan är Afrikas till ytan största land, större än samtliga EEC- och EFTA-stater tillsammans. Det beräknas ha drygt 14 miljoner invånare. De inre konflikterna har alltsedan självständigheten varit mycket stora med omfattande förföljelser och gerillastrider i södra delen av landet. Landets huvudsakliga befolkning i de norra delarna är arabisk och muselmansk medan invånarna i de södra utomordentligt underutvecklade områdena är negrer.

I SIDA:s *petita* antyds alltså en fortsatt svensk u-hjälp som, i motsats till den som hittills förekommit, också skulle komma de södra områdena till

del. Flera hinder för ett sådant bistånd kan naturligtvis uppstå. De norra delarna har som framgått ovan på ett ofta mycket hänsynslöst sätt bekämpat den negroida befolkningens strävan till kulturell och politisk autonomi; hatet och misstroendet är utbrett. Viljan hos regeringen i Khartoum att se svensk u-hjälp i södra delen är kanske inte stor. Svårigheterna att effektivt verka i södra delen kan vara stora på grund av gerillastrider och andra politiska motsättningar. Rapporterna om det nuvarande militära och politiska läget i södra delen är skiftande.

Ändå skulle ett förverkligande av SIDA:s tanke på denna punkt vara motiverad bl. a. från humanistiska utgångspunkter. De södra delarna av Sudan är i dag starkt isolerade på grund av konflikten. De är också mycket fattiga och underutvecklade. Att i någon mån bidra till en ekonomisk utveckling i denna del av Sudan skulle innebära att man både hjälpte människor i starkt behov av stöd och att man fick viss insyn i en del av Afrika som under 1960-talet drabbats av stora flyktingtragedier. Det vore värt att pröva tanken om bistånd i någon form till södra delen är möjlig att förverkliga.

I avvaktan på resultatet av sådana sonderingar verkar det inte rimligt att Sverige drar in sin ambassad i Khartoum. Den inrättades 1966; tillräckliga skäl för att redan nu upphöra med den har inte redovisats.

Med anledning av ovanstående yrkar jag,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att berörda myndigheter överväger lämpligheten och möjligheten av u-landshjälp i någon form till södra delen av Sudan,

att riksdagen i avvaktan på resultatet av sådana överväganden och sonderingar avslår förslaget att dra in ambassaden i Khartoum.

Stockholm den 28 januari 1969

Per Ahlmark (fp)
